

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Klaudia Binienda

w sprawie **A. W.**

w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia w oparciu o przepisy ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 22 października 2024 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 6 grudnia 2023 r., sygn. akt VIII AKa 133/23,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 9 listopada 2022 r., sygn. akt XII Ko 90/21,

**1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania;**

**2. zarządza zwrot wnioskodawcy A. W. uiszczonej przez niego
opłaty od kasacji w kwocie 750,00 zł.**

Marek Pietruszyński Tomasz Artymiuk Barbara Skoczowska

Wyrokiem z dnia 6 grudnia 2023 r., sygn. akt VIII AKa 133/24, po rozpoznaniu apelacji pełnomocnika wnioskodawcy, Sąd Apelacyjny w Warszawie, zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 9 listopada 2022 r., XII Ko 90/21, w ten sposób, że ponad zasądzoną tym wyrokiem kwotę 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz A. W. kwotę 20.000 zł (pkt 1 wyroku), a w pozostałej zaskarżonej części wyrok sądu *meriti* utrzymał w mocy (pkt 2 wyroku).

Wyrok Sądu odwoławczego w części dotyczącej pkt. 2 zaskarżył kasacją pełnomocnik wnioskodawcy. Zarzucił w niej (numeracja przyjęta na potrzeby niniejszego uzasadnienia):

1. „naruszenie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., przez to, że Sąd, który go wydał był nienależycie obsadzony, albowiem Sędzia Sądu Apelacyjnego X. Y., został powołany na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, a nadto zachodzą w stosunku do niego indywidualne okoliczności, podważające tezę o możliwości zachowania przez niego zasad bezstronności i niezawisłości”;
2. w zakresie roszczenia o zadośćuczynieniu:
 1. „rażące naruszenie art. 7 k.p.k., polegające na dowolnej ocenie dowodów i wyciągnięcie z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wniosków sprzecznych z zasadami logicznego rozumowania, doświadczenia życiowego i wskazaniami wiedzy, a w konsekwencji błędne przyjęcie, że zasądzona kwota zadośćuczynienia jest kwotą odpowiednią, gdyż zdaniem Sądu, mającego na uwadze względy słuszności, jest ona kwotą proporcjonalną do doznanej krzywdy, podczas gdy w istocie jest kwotą nieadekwatną do okoliczności niniejszej sprawy, skutkiem czego było zasądzenie zaniżonej w stosunku do znacznego rozmiaru krzywdy doznanej przez skarżącego kwoty

- zadośćuczynienia, co prowadzi do poczucia rażącej niesprawiedliwości wobec Wnioskodawcy;
2. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, mających istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., zobowiązujących do realnego i rzetelnego rozważenia wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym, podczas gdy powierzchowne i pobieżne uzasadnienie stanowiska sądu odwoławczego, nieodwołujące się do stanu faktycznego i nieomawiające konkretnego materiału dowodowego, a także nieodnoszące się do zarzutu apelacji odnośnie braku właściwego rozważenia przez Sąd I instancji wszystkich istotnych okoliczności, które w przypadku orzekania o wysokości zadośćuczynienia winien mieć na uwadze Sąd I instancji, zwłaszcza w zakresie okresu pozbawienia wolności, warunków w jakich Wnioskodawca przebywał, doznanych represji, stosowanej przemocy, stanu fizycznego i psychicznego Wnioskodawcy przed zatrzymaniem, w trakcie i po zakończeniu odbywania kary pozbawienia wolności, wpływu internowania na dalsze życie, wieku, w jakim doszło do zatrzymania Wnioskodawcy - mających istotne znaczenie dla ustalenia stopnia cierpień i krzywd jakich doznał Wnioskodawca wskutek niesłusznego i bezprawnego pozbawienia wolności, co wskazuje iż sąd odwoławczy nie wywiązał się z tego obowiązku;
 3. co w konsekwencji prowadziło do rażącego naruszenia prawa materialnego poprzez błędne zastosowanie art. 8 ust. 1 ustawy lutowej w zw. z art. 445 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 448 k.c. przez ich błędną wykładnię i zasądzenie niewspółmiernie niskiej - w stosunku do rozmiaru krzywdy doznanej przez Wnioskodawcę - kwoty zadośćuczynienia, gdy całokształt okoliczności sprawy przemawia za zasądzeniem wnioskowanej kwoty zadośćuczynienia”;
 4. w zakresie roszczenia o odszkodowania:
 1. „rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia tj. art. 7 k.p.k. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów, co doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych poprzez błędne ustalenie, że wnioskodawca nie udowodnił istnienia szkody, jak i również to, że

przyczynił się do jej powstania, co skutkowało brakiem zasądzenia odszkodowania;

2. rażące naruszenie przepisów, które miało wpływ na treść orzeczenia tj. art. 445 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 361 k.c. w zw. z art. 552 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy lutowej przez błędną ich wykładnię i niezastosowanie, polegającą na błędnym oddaleniu wniosku o zasądzenie odszkodowania z tytułu szkody doznanej przez Wnioskodawcę”.

W oparciu o powyższe zarzuty wniośł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie del. do Prokuratury Regionalnej w Warszawie wniośł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja pełnomocnika wnioskodawcy jest oczywiście zasadna z uwagi na trafność zarzutu podniesionego w jej pkt. I. Pozwoliło to na uwzględnienie tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia na posiedzeniu bez udziału stron na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

Rację ma skarżący, że wydane w tej sprawie orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Warszawie dotknięte jest uchybieniem mającym postać bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Jest to związane z udziałem w składzie orzekającym tego Sądu SSA X. Y..

Ten skład orzekający Sądu Najwyższego podtrzymuje wyrażany wielokrotnie w swoim dotychczasowym orzecznictwie pogląd, że sam fakt, iż w składzie orzekającym zasiada sędzia sądu powszechnego powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 – dalej w tekście ustawa o KRS z 2017 r.) nie powoduje jeszcze kwalifikowanej wady prawnej wydanego przez ten sąd orzeczenia. Stanowisko takie wynika z uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), w której stwierdzono m.in., że: „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego

w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 7 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (...), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC – skrót SN)”. Wykładnia prawa zawarta w tej uchwale jest nadal obowiązująca i w myśl art. 87 ust. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym (tj. Dz. U. 2021, poz. 154 ze zm.) Sąd Najwyższy pozostaje nią związany jako zasadą prawną. Sąd Najwyższy konsekwentnie staje na trafnym stanowisku, że nic w tym względzie nie zmienia wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61 (por. m.in.: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2002, z. 6, poz. 22). Jak słusznie podkreśla się w orzecznictwie, wyrok ten „wykracza poza zawarty w art. 188 Konstytucji katalog orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, które z mocy art. 190 ust. 1 Konstytucji uzyskują moc powszechnie obowiązującą. Wyrok ten nie uzyskał zatem mocy powszechnie obowiązującego orzeczenia i co oczywiste nie mógł uchylić uchwały 3 Izb SN (BSA 1-4110-1/20), ani przesądzić o jej obowiązywaniu. Stanović mógł zatem jedynie wyraz określonego i niewiążącego poglądu prawnego tego organu (...)” [zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; a także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/12; z dnia 14 czerwca 2023 r., II KK 489/21].

Pogląd zawarty w uchwale trzech Izb został następnie potwierdzony w powołanej już wyżej uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22. Z orzeczenia tego wynika, iż „brak podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka sytuacja zachodzi jedynie w stosunku do sędziów Sądu Najwyższego, którzy

otrzymali nominacje w takich warunkach”. Jednocześnie we wspomnianej uchwale z dnia 2 czerwca 2022 r. Sąd Najwyższy uznał, że Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1.

W tym względzie istotne jest również stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który w wyroku Wielkiej Izby z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie *Grzęda przeciwko Polsce* (skarga nr 43572/18) przyjął, że „[...] cały ciąg wydarzeń w Polsce [...] wyraźnie wskazuje na to, że kolejne reformy sądownictwa miały na celu osłabienie niezawisłości sędziowskiej, poczynawszy od poważnych nieprawidłowości w wyborze sędziów Trybunału Konstytucyjnego w grudniu 2015 r., poprzez przebudowę KRS i utworzenie nowych izb w Sądzie Najwyższym, po rozszerzenie kontroli Ministra Sprawiedliwości nad sądami i zwiększenie jego roli w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów” (pkt 348 wyroku według tłumaczenia na język polski dostępnego w bazie orzeczeń ETPCz HUDOC).

W przywołanej już uchwale Sądu Najwyższego w sprawie I KZP 2/22 wskazano ponadto, że „Najistotniejszym skutkiem dopuszczenia do funkcjonowania, w przestrzeni obejmującej swoim zasięgiem proces nominacyjny sędziego, organu powołanego w sposób sprzeczny z Konstytucją RP, jest obalenie funkcjonującego dotąd *in gremio* i *a priori* domniemania niezawisłości tak powołanego sędziego. Nie istnieje ono już w stosunku do kandydatów, którzy przystąpili do konkursów sędziowskich po dniu 17 stycznia 2018 r. Nie oznacza to samo w sobie stwierdzenia ich stronniczości, lecz nie ma wobec opisanego wyżej «skażenia» procesu nominacyjnego, możliwości prostego odwołania się do tego domniemania”. Oznacza to, że brak bezstronności i niezawisłości sądu, w składzie którego zasiadał sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w wadliwym procesie przed Krajową Radą Sądownictwa od 17 stycznia 2018 r., należy ustalić *in concreto*.

Należy jednocześnie podkreślić, że nie stanowią podstawy do zmiany stanowiska wyrażonego w powołanych wyżej orzeczeniach Sądu Najwyższego twierdzenia zawarte w szeregu innych orzeczeń Sądu Najwyższego, w których zakwestionowano moc wiążącą uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia

23 stycznia 2020 r., czy też uznano, że rozpatrywanie kwestii nienależytej obsady sądu powszechnego stanowi oczywiste i rażące naruszenie art. 42a § 3 - § 14 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. 2024, poz. 334 ze zm. – dalej u.s.p.) i art. 7 w zw. z art. 87 Konstytucji RP, skutkujące jednocześnie pozbawieniem testowanego sędziego prawa do właściwego rzeczowo i miejscowo sądu ustanowionego ustawą oraz pozbawieniem prawa do skutecznego środka odwoławczego, a nadto pozbawieniem prawa oskarżonego do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie – co stanowi oczywiste i rażące naruszenie art. 45 ust. 1 i art. 78 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 i art. 13 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (tak m.in. w postanowieniu z dnia 7 sierpnia 2024 r., I KZ 34/24). Orzeczenia te wydane zostały przez Sąd Najwyższy w składach z udziałem osób powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r., dotknięte więc są uchybieniami z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (nienależyta obsada sądu) lub z art. 379 pkt 4 k.p.c. (sprzeczność z składem sądu z przepisami prawa) – zob. pkt 1 uchwały połączonych Izb z dnia 23 stycznia 2020 r. Nadto, co do składów Sądu Najwyższego z udziałem tak powołanych sędziów wypowiadał się już wielokrotnie Europejski Trybunał Praw Człowieka [poza powołanym już w tym uzasadnieniu wyrokiem Wielkiej Izby z dnia 15 marca 2022 r., w sprawie *Grzęda przeciwko Polsce* (skarga nr 43572/18), również w wyrokach z dnia 22 lipca 2021 r., w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19), z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* (skargi nr 49868/19 i 57511/19), z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce* (skarga nr 1469/20), z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce* (skarga nr 50849/21), każdorazowo stwierdzając, że składy te nie stanowiły „sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC. To ostatnie orzeczenie ma przy tym szczególne znaczenie, gdyż stwierdziło wadę systemową sposobu powoływania sędziów z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowane przepisami ustawy o KRS z 2017 r. i co więcej zapadło po zmianach w ustawach ustrojowych [u.s.p. i ustawy z dnia 7 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1093 ze zm. – dalej u.S.N.)] dokonanych w 2022 r. i wprowadzających tzw. test niezawisłości sędziego.

Mając na uwadze to orzeczenie, Sąd Najwyższy zauważa, że całkowitym pomyleniem pojęć jest również odwoływanie się do zmian ustawowych, które także wielokrotnie w orzeczeniach z kolei Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) oceniane były jak sprzeczne z prawem europejskim [zob. postanowienie z dnia 14 lipca 2021, C-204/21; wyroki z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19; z dnia 21 grudnia 2023 r., C-718/21]. Co więcej, czym innym jest niewątpliwie badanie statusu konkretnych sędziów w oparciu o powołane wyżej przepisy u.s.p., czy też u.S.N. – art. 29 § 5 i nast., a czym innym prowadzona przez Sąd Najwyższy w kontroli kasacyjna zapadłego orzeczenia, w tym również w kontekście nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., którą to kontrolę sąd kasacyjny zobligowany jest przeprowadzić również z urzędu, a więc niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść zaskarżonego orzeczenia.

Przechodząc do meritum i przystępując do przeprowadzenia testu niezależności i bezstronności sądu (podkreślenie SN), a nie sędziego, w kontekście ewentualnego zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., należy mieć na względzie szereg okoliczności. Oprócz wadliwości samego procesu nominacyjnego sędziego, istotną rolę w tej ocenie powinny odgrywać m.in.: równoczesność (lub zbliżony czas) uruchomienia drogi awansowej z objęciem ważnego stanowiska w administracji sądowej w drodze arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości, utajnienie obrad KRS w zakresie danej kandydatury, jednoznacznie negatywna opinia zgromadzenia ogólnego sędziów, porównanie osiągnięć zawodowych kandydata z doświadczeniem zawodowym i poparciem środowiska dla kontrkandydatów, fakt uzyskania nominacji na stanowiska funkcyjne pozostające w dyskrejonalnej kompetencji władzy politycznej, udział w pracach gremiów powiązanych z władzą polityczną, wykonywanie określonych zadań lub funkcji na podstawie arbitralnych decyzji władzy politycznej, co obejmuje również tzw. delegacje ministerialne, dodatkowe zatrudnienie w jednostkach bezpośrednio podporządkowanych władzy politycznej, charakter sprawy, do której rozstrzygnięcia ukształtowano dany skład sądu, a także działalność publiczna i wypowiedzi danego sędziego, wykraczające poza gwarantowane przez Konstytucję ramy udziału w debacie publicznej, a wskazujące na zaangażowanie w realizację określonych celów

politycznych władzy wykonawczej (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2022 r. II KS 32/21, z dnia 30 maja 2023 r., II KK 23/22 i z dnia 26 września 2023 r., II KK 288/23).

Orzeczenia wydawane przez sąd z udziałem SSA X. Y. były już niejednokrotnie uznawane przez Sąd Najwyższy za dotknięte uchybieniem o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. W uzasadnieniu wyroku w sprawie II KK 119/22 z dnia 6 kwietnia 2023 r. Sąd Najwyższy podkreślił, że sędzia X. Y. został powołany na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w [...] w procedurze przed Krajową Radą Sądownictwa ukształtowaną przepisami wspomnianej ustawy o KRS z 2017 r., a następnie, w bardzo krótkim okresie otrzymywał kolejne nominacje na stanowiska funkcyjne, przekazywane mu w ramach dyskrecyjnych decyzji Ministra Sprawiedliwości. W uzasadnieniu tego wyroku przytoczono, że sędzia X. Y. został powołany na funkcję Prezesa Sądu Rejonowego w Krośnie Odrzańskim, po czym Minister Sprawiedliwości powołał go na stanowisko Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, a następnie również do Zespołu do spraw czynności Ministra Sprawiedliwości podejmowanych w postępowaniach dyscyplinarnych sędziów i asesorów sądowych. Sędzia X. Y. został kolejno delegowany przez Ministra Sprawiedliwości do Sądu Okręgowego w [...], po czym objął funkcję Wiceprezesa ds. karnych tego Sądu, a następnie został Wiceprezesem Sądu Apelacyjnego w [...]. Za istotne uznano także to, że sędzia Y. uzyskał awans do sądu wyższego rzędu – z Sądu Rejonowego do Sądu Apelacyjnego – omijając jeden „szczebel awansowy”, jakim jest stanowisko sędziego Sądu Okręgowego. W Sądzie tym co prawda orzekał, i to przez ponad dwa lata, ale tylko na podstawie delegacji Ministra Sprawiedliwości. Zwrócono także uwagę na działania sędziego X. Y. jako rzecznika dyscyplinarnego, korelujące z publicznie deklarowanymi oczekiwaniami władzy wykonawczej, w tym głównie Ministra Sprawiedliwości, mające na celu wywołanie „efektu mrożącego” u innych sędziów (zob. szerzej uzasadnienie wyroku w sprawie II KK 119/22).

Stanowisko wyrażone w sprawie II KK 119/22 znalazło następnie potwierdzenie w powołanych wcześniej wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2023 r., II KK 23/22 i z dnia 26 września 2023 r., II KK 288/23, a także w wyrokach tego Sądu: z dnia 5 grudnia 2023 r., II KK 500/23, z dnia 6 grudnia 2023 r., II KK

206/23, z dnia 18 stycznia 2024 r., II KK 309/23, z dnia 5 marca 2024 r., II KK 35/23, z dnia 12 marca 2024 r., II KK 506/23, z dnia 10 kwietnia 2024 r., II KO 13/24.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela stanowiska wyrażone w przywołanych orzeczeniach. Także na gruncie tej sprawy zachowują aktualność przytoczone w nich argumenty, że sąd z udziałem SSA X. Y. nie jest sądem należycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Znajduje to szczególne uzasadnienie w realiach rozważanej sprawy, której sędzia – silnie powiązany z władzą wykonawczą – rozstrzygał w kwestii należnego wnioskodawcy od Skarbu Państwa odszkodowania i zadośćuczynienia.

Zasadność zarzutu sformułowanego przez pełnomocnika w pkt I kasacji, czego konsekwencją stało się wydanie przez Sąd Najwyższy wyroku kasatoryjnego, była wystarczająca do rozstrzygnięcia w przedmiocie niniejszej kasacji, czyniąc w tym stanie rzeczy przedwczesnym rozpoznawanie pozostałych podniesionych w niej zarzutów (art. 438 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.). Co więcej, za zbędne w tym układzie procesowym uznać należało czynienie rozważań przez pryzmat art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (tj. z urzędu) w odniesieniu do pozostałych członków składu orzekającego Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Jedynie więc na marginesie zauważyć należy, że uwagi i konkluzje dotyczące SSA X. Y. mają przełożenie na kolejnego członka tego składu SSA D. R.. W związku z braniem przez nią udziału w składach orzekających tego Sądu Sąd Najwyższy stwierdzał uchybienie określone w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w wyrokach: z dnia 5 marca 2024 r., II KK 35/23, z dnia 13 marca 2024 r., II KO 151/23, z dnia 18 kwietnia 2024 r., II KK 434/23 i II KK 527/23, z dnia 10 maja 2024 r., II KK 262/23, z dnia 15 maja 2024 r., II KK 58/24, z dnia 5 czerwca 2024 r., II KK 263/23.

Również banie udziału w tym składzie Sądu Apelacyjnego w Warszawie sędziego SO P. B. może w odbiorze jednostek rodzić wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności sądu. Sędzia ten orzekający w Sądzie Okręgowym w Warszawie, delegowany był przez Ministra Sprawiedliwości do orzekania w Sądzie Apelacyjnym początkowo na czas określony (od dnia 1 września 2022 r. do dnia 28 lutego 2023 r.) decyzją z dnia 31 sierpnia 2022 r., następnie od dnia 1 marca 2023 r. do dnia 31 sierpnia 2023 r. (decyzją z dnia 13 lutego 2023 r.), a wreszcie od dnia 1 września 2023 r. na czas nieokreślony (decyzja Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 sierpnia

2023 r.). Jeżeli w związku z tymi okolicznościami uwzględnić także takie fakty jak pełnienie przez wyżej wymienionego sędziego funkcji Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] oraz Zastępcy Przewodniczącego VIII Wydziału Karnego SA w [...] i to w okresie delegacji, bez wątpienia może wchodzić w grę zastosowanie wykładni prawa Unii Europejskiej dokonanej przez TSUE w wyroku z dnia 16 listopada 2021 r., w sprawach połączonych od C-748/19 do C-754/19, w którym Trybunał stwierdził, że: „Prawo Unii stoi na przeszkodzie obowiązującemu w Polsce systemowi zezwalającemu Ministrowi Sprawiedliwości na delegowanie sędziów do sądów karnych wyższej instancji, z którego to delegowania Minister Sprawiedliwości, będący zarazem Prokuratorem Generalnym, może odwołać sędziego w każdym czasie i bez uzasadnienia. Wymóg niezawisłości sędziowskiej wymaga bowiem, by przepisy dotyczące takiego delegowania przewidywały niezbędne gwarancje w celu uniknięcia ryzyka wykorzystywania takiego delegowania do politycznej kontroli treści orzeczeń sądowych, w szczególności w obszarze prawa karnego”.

Sąd Najwyższy z uwagi na wskazaną we wcześniejszej części niniejszego uzasadnienia bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a związaną z braniem udziału w składzie sądu powszechnego SSA X. Y., uznał za niecelowe prowadzenie dalszych dywagacji do dwojga pozostałych sędziów i jedynie zasygnalizował wątpliwości co do ich niezależności i bezstronności, co w przypadku SSA D. R. wielokrotnie zresztą już stwierdzał w innych swoich wcześniejszych orzeczeniach.

Reasumując, trafność zarzutu wskazującego na uchybienie z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zawartego w zarzucie z pkt. I kasacji skutkować musiała uchyleniem zaskarżonego wyroku Sąd odwoławczego w całości i to niezależnie od granic zaskarżenia.

Procedując powtórnie Sąd Apelacyjny w Warszawie rozpozna apelację pełnomocnika wnioskodawcy uważając, aby nie zostało popełnione stwierdzone w tej sprawie uchybienie. Powinien też mieć na uwadze kierunek wniesionej w tej sprawie kasacji (art. 443 k.p.k.), a to w kontekście rozstrzygnięcia zawartego w pkt. 1 zaskarżonego i obecnie uchylonego wyroku.

Uwzględnienie kasacji implikowało również konieczność zwrotu wnioskodawcy uiszczonej przez niego opłaty od kasacji w kwocie 750.00 zł (art. 527 § 4 k.p.k.).

[J.J.]

Marek Pietruszyński Tomasz Artymiuk Barbara Skoczowska